

JAUME VALLCORBA, *IN MEMORIAM*

ANTONI M. ESPADALER
 Universitat de Barcelona
aespadaler@ub.edu

El 23 d'agost del 2014 moria a Barcelona l'editor Jaume Vallcorba (Tarragona, 21-XI-1949). Per una d'aquelles casualitats que acaben semblant no atzaroses, el 23 d'abril, en plena diada de sant Jordi, mentre intentava estar al corrent d'allò que afectava els escriptors i els llibres vinculats al seus segells —Quaderns Crema, Acantilado— li va sobrevenir un lleu accident que tothom va atribuir a les exigències i el moviment de la jornada. Al cap de pocs dies li sobrevenia un ictus que va posar al descobert la potència d'un tumor cerebral ja força desenvolupat contra el qual no es podia lluitar. A partir d'aquell moment, els dies es van convertir en una espera sense forma, a penes acompassats per la companyia d'amics i familiars, i la presència constant de la música. Jaume Vallcorba, metòdicament, meticulosament, va anar acomiadant-se de tothom. I l'últim dia, quan els metges, que el van tenir cruantament informat des del primer moment de tot el que li aniria passant, li van comunicar que es veien obligats a practicar-li una sedació per atenuar els efectes d'una embòlia pulmonar, i que un cop fet solament li quedarien tres hores amb la consciència desperta, amb una serenor admirable —la mateixa que havia mantingut tothora durant aquests mesos— va telefonar als familiars per convocar-los al voltant del llit de mort i donar-los l'últim adéu. Després va adormir-se.

Vallcorba havia estudiat Filologia a la Universitat Autònoma, on va conèixer professors que acabaria editant com Francisco Rico, Gabriel Ferrater i Martí de Riquer. O com Joaquim Molas, amb qui col·laboraria en realitzar el disseny de la revista *Els Marges*, demostrant aleshores un gust i un coneixement dels aspectes materials de l'art de la impressió que havien de ser decisius en la seva trajectòria, des del primerenc, i actiu, taller de serigrafia, *Aiguadevidre*, fundat amb Pucci Vilurbina i Oriol Treserra. Del mateix taller, juntament amb Ed. 62, sortiria el 1974 el seu primer recull de poemes, *Onades i estels*. Posteriorment apareixeria en els llibres *A l'hivern preus especials* (1976) i *Postals* (1981) (ed. 62). Dels poemes amb regust de Salvat-Papasseit, com apuntava Josep Murgades en presentar-los, es passà a uns versos als quals, sense deixar el tast d'avantguarda, els convenen altres ressons.

La dedicació a la Universitat s'inicià amb un lectorat a la Universitat de Bordeus, on fundà una revista artístic-literària, *4Taxis*, que encara ara sorprèn pel bon criteri, el briu i l'audàcia. Posteriorment s'incorporà a la Universitat de Llei-

da per passar després a la Universitat de Barcelona i finalment a la Pompeu Fabra, sempre en el Departament de Filologia Romànica, fins que el 2004 abandonà la docència per dedicar-se en exclusiva a l'edició. L'any següent ingressà a l'Acadèmia de Doctors de Catalunya,

Fruit de la feina a l'aula són uns assajos de notable interès en el terreny de la romanística: *Lectura de la Chanson de Roland*, el 1989, i el 2013 *De la primavera al Paraiso. El amor, de los trovadores a Dante*, reelaboració d'unes conferències dictades al Collège de France. Èpica i lírica unides per una lectura profundament cristiana. L'interès pels poetes italians el va dur a editar, prèvia correcció feta amb personal dedicació i cura, la traducció de la *Vita nuova* de Manuel de Montoliu. Dels trobadors l'atreien en particular dos aspectes: la dimensió fundacional i els experiments avantguardistes d'autors com Arnaut Daniel i Raimbaut d'Aurenga. De Dante i els *stilnovisti*, el rigor de l'aventura intel·lectual. Es comprèn aleshores que s'entengués des del primer dia amb un poeta com J.V. Foix —a qui va conèixer pel senzill mètode d'abordar-lo pel carrer— que combinava el coneixement dels escriptors medievals amb la militància en els rengs de l'avantguarda, i que hi establís una relació que es va traduir en l'ambiciós projecte d'editar, segons criteris filològics, la seva obra completa, que ja ha arribat als 14 volums, al coneixement de la qual va contribuir amb estudis prologals de gran acuiat i amb una biografia interpretativa —nítida i penetrant—: *J. V. Foix* (Omega 2002).

El 1983 s'havia doctorat, sota la direcció de Martí de Riquer, amb una tesi sobre Josep Maria Junoy, que de seguida es convertiria en un volum que en contenia l'*Obra poètica* (1984). Deu anys més tard, tornaria sobre l'època d'aquest poeta amb un preciós complement: *Noucentisme, Mediterraneisme i Classicisme. Apunts per a la història d'una estètica*. Abans, el 1986, havia aparegut un brillant *Pintors i poetes cubistes i futuristes. Una teoria de la primera avantguarda* (1986). El món de les arts plàstiques mai no va deixar de ser per a ell un camp d'estudi. En col·laboració amb Artur Ramon, el 2005 va editar un magnífic *Àlbum Manolo Hugué*.

El rigor demostrat en els estudis universitaris es va plasmar en un treball editorial en els seus segells Quaderns Crema, Sirmio i Acantilado que ha estat unànimement reconegut i lloat per totes les institucions catalanes i espanyoles, pel Govern de Polònia o per la Feria Internacional del Libro de Guadalajara, a Mèxic.

Com a editor, Vallcorba no només es preocupà d'oferir uns llibres que respongessin al pas del temps, amb l'ús de materials que en garantien una millor conservació, sinó que volgué que també fossin estèticament reeixits i afavorissin la lectura. Alhora no dubtà —i això fou visible des dels seus inicis a Antoni Bosch editor, o amb la revista *Quaderns Crema*— a intervenir a través de l'edició en el debat cultural, editant escriptors pretèrits o poc coneguts, particularment els que el cànon esquerranós havia arraconat al llarg dels anys setanta, o portant en català i castellà una part rellevant de la narrativa de l'est, o trencant una llança en favor d'autors que no semblaven destinats al gran públic com Chateaubriand o Boswell o Montaigne, aconseguint en tots els casos un gran èxit.

Tot plegat ens ofereix el retrat d'algú totalment consagrat als afers de les lletres. Tanmateix, qui edità també *La curiositat* d'Eugeni d'Ors, sentia un formigueig molt viu davant tot allò que s'està ara gestant en el món de la ciència, en la convicció que la curiositat era, com deia Ors, la qualitat que distingia de debò l'ésser humà i l'origen del progrés. En aquest sentit, no puc oblidar que la darrera vegada que vaig parlar amb ell, ja molt treballat per la malaltia, va expressar el desig que les converses que havia començat amb Ignacio Chirac a la seu de l'Institut Max Planck de Munich sobre física quàntica, i que es trobaven anotades en una trentena de pàgines manuscrites acabessin veient a la llum.